

ja vzdignjen na istem mestu, v vogalu podnožja prizidka cerkve na s. strani, l. od glavnega vhoda. Ker je pepelnica oporni kamen vogala tega dela cerkve, je njena notranjost gotovo zasuta s kamenjem. Vidni sta s. pročelna stran in z. stranica, a ne v celoti. Sp. del pročelja zakriva betonski tlak ob zidu, čeprav je pod napisnim poljem stopničasto znižan za 8 cm. Stranica je poleg tega še večinoma do 1 cm na db. prekrita z malto in premazana z modrikastostivo barvo, kakršna prekriva tudi vrhnji rob in stranske robove pročelja.

Pepelnica je dl. 115,5, vi. 59 in š. 89,5 cm. Pročelna stran je razdeljena na 56 cm š. in 42,5 cm vi. napisno polje ter na dvojno 19 cm š. stranskih polj. Sp. obrobje pročelja ni vidno, zg. ima 4–4,5 cm š. rob z 0,5 cm š. žlebičem, 1 cm š. rebrastim robom in 2,5 cm š. sedlastim prehodom v 1,3 cm nižje napisno polje. Celotna š. obrobja je 8 cm, podobno, a nekoliko ožje so oblikovana obrobja stranic in obeh stranskih polj, ki imata na vrhu obliko volute. — Napis, čigar branje ni bilo nikoli sporno, se glasi:

D(is) M(anibus) G(aius) Iul(ius) | Romanus et | Verina co(iu)x v(ivi) | f(ecerunt) s(ibi) et Romulae fil(iae) | ob(itae) an(norum) XXX et f(ilis) Romulo | et Suriano.

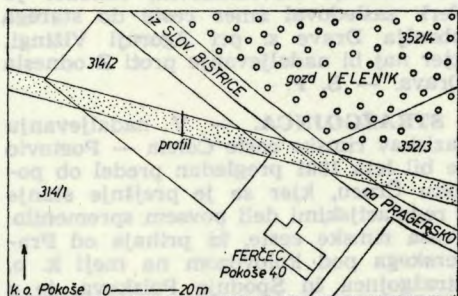
— Vi. črke: 5,5 5, 5, 4,5, 4,5, 4,5 cm, vmesne razdalje 1 cm. Črke so vklesane večinoma v pravilnih razmerjih, vendar razpoložljivi prostor ni bil vselej dobro izrabljen. Prva vrsta ni simetrično postavljena, kar je na d. strani ostalo še za dve črki. V četrti vrsti je na koncu zmanjkalo prostora, zato so črke FIL stisnjene. V peti vrsti je nekaj znakov v sredini zoženih, a kljub temu so morali končni O vklesati pomanjšano. Tudi šesta vrsta ni simetrična, do dna napisnega polja je še 7 cm.

Obe stranski polji imata le grobo oklesani (in po videzu pozneje okrušeni?) površini, ki se za 1,2 cm dvigata nad obrobja. Videti je, da običajna lika sploh nista bila vklesana, saj manjka ustreznih poglobitev.

Spomenik je sicer vzdignjen »na prostem v nezaščiteni legi«, a zaradi dobro ohranjenega marmorja ni bistveno ogrožen. Da bi v celoti prišel do izraza, bi

bilo treba odstraniti barvo in maltno prevleko. — S. P.

VELENIK. — Ob neposejani njivi parc. št. 314/2, k.o. Pokošje, pri Ferčesovih (Pokošje 40) je bilo mogoče zasledovati potek trase rimske ceste Celeia—Poetovio tudi pred vstopom v gozd Velenik na j. strani ceste Slovenska Bistrica—Pragersko (sl. 71). Po izkopu profilnega jarka se je pokazalo, da je tam do 10 cm db. plast gramoznega cestišča ohranjena še 5,5 m na š. Gramoz sega do 30 cm pod površino njive in doslej ni bil poškodovan zaradi oranja. Os cestišča je proti profilom št. 1–4 v Veleniku (Arheološki vestnik 27, 1975 [1976], 227, pril. 1) še vedno premočrtna. Cesta je na tem območju prečkala sedaj že zasuto globel vmesnega jarka in nasip

Sl. 71 Velenik — potek rimske ceste pred vstopom v gozd

Fig. 71 Velenik — the course of the Roman road before it enters the wood

sedanje ceste, tako da je šele na njivi spet pod naravno površino. Spust cestišča od 151,5 m oddaljenega profila št. 1 je neznaten — 0,92 ‰, a se po naslednjih 35 m do pričetka dna doline Devine poveča na 2,8 ‰. V nadaljevanju proti Z. cestišča ni bilo mogoče zasledovati, ker so njegovi ostanki več kot 1 m gl. pod ravno talne vode. Verjetno je cesta potekala v premi črti pošev prek doline Devine do tiste točke, kjer se je v kotu 160° zaobrnila v naslednje premočrtno nadaljevanje po v. grebenu Spodnje Nove vasi, kot ga že poznamo po tamkajšnjih profilih št. 11–20 (Arheološki vestnik 29, 1978, 123 ss, sl. 2). — S. P.

VELIKO TINJE. — Od štirih rimskih kamnov, naštetih leta 1939 (Archaeologische Karte von Jugoslawien. Blatt Ro-

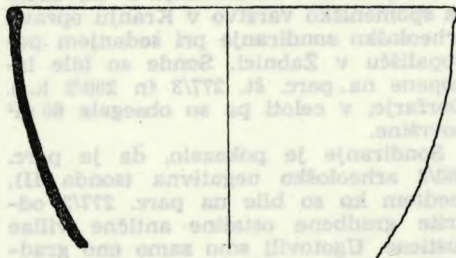
gatec. 64) in nazadnje leta 1977 (Arheološki vestnik 28, 59), so sedaj na zunanjsčini cerkve vidni trije. Plošča s podobno služabnice je kot doslej v j. steni župne cerkve, kjer jo je našel že R. G. Puff (Stiria 3, 1845, 310). Drugi trije kamni, odkriti leta 1888 (I. Orožen, Mittheilungen des historischen Vereines für Steiermark 37, 1889, 218 ss), pa so doživeli različno usodo. Tako je pepelnica CIL III 11717 = AIJ 88 ostala v temeljih z. dela s. stene cerkve, ker je niso mogli izrjavati (velikost $79 \times 50 \times 58$ cm), in je še danes nevidna. Drugo pepelnico CIL III 11716 je leta 1968 v temeljih s. stene razkril F. Šerbelj (VS 13-14, 1970, 171 — tam in v Arh. vestniku je kot zgoraj, zaradi neupoštevanja Orožnovih mer — $75 \times 21 \times 47,5$ cm — zmotno navedena kot nagrobnik), a je bila po pregledu spet zasuta. Pri obnavljanju cerkvene zunanjsčine leta 1977 so vznožje temeljev s. stene obdali z ozkim tlakom in pri tem ponovno odkrili pepelnico, ki je sedaj sicer na ogled ob tam poglobljenem tlaku, a je izpostavljena zamakanju. Nagrobna plošča CIL III 11715 = AIJ 87 je bila prvotno vzdana v čelnem zidu cerkvene veže, po obnavljanju cerkve pa najprej spravljena na dvorišču župnišča (Orožen), pozneje vzdana na notranji strani s. cerkvenega obzidja (Blatt Rogatec), v povojnem obdobju spravljena v stranskem prostoru cerkve (Arh. vestnik), leta 1977 pa spet vzdana v vznožje s. stene, kjer je še sedaj. — S. P.

VOGRSKO, II, 15. — Leta 1981 so bila za regulacijo **Lijaka**, od naselja Vogrsko do izliva v Vipavo, opravljena tudi precejšnja zemeljska dela. Ker bi domnevna trasa rimske ceste morala prečkati Lijak nekje na tem odseku, smo sondirali s stroji v vseku struge na dveh mestih, vendar obakrat brez uspeha. Ob zasipanju in izravnavanju starih izkopov, ki so tod preostali še od regulacijskih del v petdesetih letih, smo okrog 300 m bolj proti vzhodu od železniškega mostu našli več kosov amfore, verjetno v sekundarni legi. Prav te keramične najdbe kažejo na antično poselitve in uporabo prostora. Zaradi velikih sprememb struge Lijaka je malo verjetno, da bi se najdišče ohranilo. — N. O.

VRHNIKA, VIII, 43. — Ob ureditvi in širjenju pokopališča na Vrhniki je LRZSV na podlagi ustrezne dokumentacije zahteval predhodne zaščitne arheološke raziskave na celotnem območju, ki ga zavzema rimsko obzidje (kastel), na ostalem okoliškem terenu, ki je neposredno vezan na te antične ostaline, pa izvajanje arheološkega nadzora. Če bi se tudi tu pojavile arheološke najdbe, bi morali izvesti arheološki zaščitni postopek. Rimsko obzidje je treba tudi v celoti prezentirati, in sicer tako, da novi ambient ne bo razvrednotil antičnega spomenika. — M. S.

ZALOG, VIII, 28, Lj. Moste. — Pri tetranskem ogledu kastela na ledini **Gradišče** je pravnik dr. Knez našel kos stenske obloge iz nabrežinskega marmora ali istrskega izvora in ga izročil Narodnemu muzeju. — So. P.

ZGONČE, X, 9, Lj. Vič-Rudnik. — V notranjosti cerkve je bil izveden varovalni izkop. Pri tem smo mogli dokumentirati sedem bolj ali manj poškodovanih skeletov, med njimi tudi otroških, brez kakršnihkoli pridevkov. Sodijo verjetno v obdobje pred obsto-

Sl. 72 Zgonče — rimska čaša
Fig. 72 Zgonče — a Roman goblet

jem sedanje podobe ladje. Zunaj ob stolpu pa smo v prekopanih plasteh našli kos svetlo zelene polkrožne steklene čaše z nekoliko odebeljenim ustjem, ki verjetno spada v 3. stol. n. š. — M. S.

ZGORNJI KAŠELJ, VIII, 28, Lj. Moste. — Pri prenavljanju zunanosti cerkvenega objekta je bil na zunanji strani prizidka prezentiran že znan antični kamniti člen, okrašen z rožetami, ki je po porušenju oltarne menze dolgo časa ležal ob zidni ograji. V novo fasado je